

Sisällys

1.	Valtiovarainministeriön päätös ja selvitysryhmän tehtävä.....	2
2.	Selvitysryhmän työtä koskevat keskeiset säännökset.....	4
3.	Selvitysryhmän toiminta.....	8
4.	Selvitysryhmän havainnot	10
5.	Selvitysryhmän oikeudellinen arviointi ja muut johtopäätökset	15
6.	Selvitysryhmän ehdotus ja suositukset.....	19
	LIITEET	23

1. Valtiovarainministeriön päätös ja selvitysryhmän tehtävä

Valtiovarainministeriö päätti 20.12.2017 VM 186:0/2017 Kittilän kuntaa kuultuaan käynnistää Kittilän kunnan hallintoa koskevan selvityksen. Päätös kokonaisuudessaan on loppuraportin liitteenä.

Ministeriön päätös on seuraava:

”Valtiovarainministeriö päättää kuntalain 109 a §:n perusteella käynnistää poikkeuksellisissa hallinnollisissa vaikeuksissa olevaa kuntaa koskevan selvitysmenetelmän Kittilän kuntaan.

Valtiovarainministeriö asettaa kunnan hallintoa selvittämään kuntalain 109 a ja 109 b pykälässä tarkoitetun selvitysryhmän.

Selvitysryhmän jäseniksi valtiovarainministeriö nimeää kaupunkineuvos, hallintotieteiden maisteri Antti Rantakokon, ylituomari, varatuomari Liisa Talvitien ja hallintojohtaja, varatuomari Irma Niemisen, jotka ovat antaneet suostumuksensa toimia selvitysryhmän jäseninä. Antti Rantakokko nimetään selvitysryhmän puheenjohtajaksi. Irma Nieminen toimii selvitysryhmän sihteerinä ja hänen osaltaan tehtävä on osa-aikainen. Selvitysryhmän jäsenet ovat Kittilän kunnasta ja valtiovarainministeriöstä riippumattomia. Ryhmän jäsenillä on laaja kokemus kunnallishallinnon alalta ja ryhmässä on tehtävän vaatima oikeudellinen asiantuntemus.

Selvitysryhmän tehtävä

Selvitysryhmän on suoritettava kuntalain 109 a §:ssä tarkoitettu selvitys. Selvitys on oikeudellinen arvio Kittilän kunnan hallinnon tilanteesta. Selvityksen tulee tuottaa ehdotukset tarvittaviksi toimenpiteiksi kunnan hallinnon saattamiseksi kuntalain ja muiden lakien mukaiseksi.

Selvityksessä tulee erityisesti huomioida, onko Kittilän kunnan luottamushenkilöiden pidättäminen toimestaan kuntalain 85 §:n 4 momentissa säädetyllä perusteella luottamushenkilön toimessaan tekemäksi epäiltyä vir-

karikosta koskevan esitutkinnan tai oikeudenkäynnin ajaksi kunnan päätöksenteon uskottavuuden ja luotettavuuden turvaamiseksi välttämätöntä ottaen huomioon epäillyn rikoksen vakavuus, mahdollinen toistuvuus ja muut seikat.

Selvitys on tehtävä yhteistyössä Kittilän kunnan kanssa.

Selvitysryhmän tulee toimittaa toimenpide-ehdotuksensa Kittilän kunnanvaltuustolle käsiteltäväksi.

Saatuaan selvityshenkilön tai selvitysryhmän toimenpide-ehdotukset Kittilän kunnanvaltuuston on käsiteltävä ne ilman aiheetonta viivytystä ja saatettava niitä koskeva päätös valtiovarainministeriön tietoon.

Selvitysryhmän toimikausi

Selvitystyö alkaa 1.1.2018 ja päättyy selvityksen valmistuttua, kuitenkin viimeistään 28.2.2018 mennessä.

2. Selvitysryhmän työtä koskevat keskeiset säännökset

Kuntalain 12 a luvun 109 a §

Poikkeuksellisissa hallinnollisissa vaikeuksissa olevaa kuntaa koskeva selvitysmenettely

Jos kunnan hallinto ja toiminta ovat poikkeuksellisen suurissa vaikeuksissa, joista kunta ei omin toimenpitein kykene selviytymään, valtiovarainministeriö voi kunnan kuultuaan asettaa kunnan hallintoa selvittämään selvityshenkilön tai selvitysryhmän.

Selvityshenkilön tai selvitysryhmän asettamisen edellytyksenä on, että:

- 1) on aloitettu esitutkinta kunnan viranomaisen tai kunnan toimielimen usean jäsenen tekemäksi epäilystä vakavasta virkarikoksesta taikka useasta virkarikoksesta, eikä kunta ole ryhtynyt riittäviin toimiin kunnan hallinnon saattamiseksi lain mukaiseksi; tai
- 2) on muuten perusteltua syytä epäillä, että kunnan viranomaiset tai sen toimielimen jäsenet ovat olennaisesti tai toistuvasti toimineet lainvastaisesti tai laiminlyöneet lakisääteisiä velvoitteitaan, eikä kunta ole ryhtynyt riittäviin toimiin kunnan hallinnon saattamiseksi lain mukaiseksi.

Selvityshenkilö tai selvitysryhmä tekee ehdotuksen tarvittaviksi toimenpiteiksi kunnan hallinnon saattamiseksi tämän lain ja muiden lakien mukaiseksi. Saatuaan selvityshenkilön tai selvitysryhmän toimenpide-ehdotukset valtuuston on käsiteltävä ne ilman aiheetonta viivytystä ja saatettava niitä koskeva päätös valtiovarainministeriön tietoon.

Jos selvityshenkilö tai selvitysryhmä on esittänyt luottamushenkilön tai luottamushenkilöiden pidättämistä toimestaan 85 §:n 4 momentissa säädetyllä perusteella luottamushenkilön toimessaan tekemäksi epäiltyä virkarikosta koskevan esitutkinnan tai oikeudenkäynnin ajaksi eikä valtuusto ole näin menetellyt, valtiovarainministeriö voi valtuustoa ja asianomaista luottamushenkilöä kuultuaan päättää asiasta, jos luottamustoimesta pidättäminen on välttämätöntä kunnan päätöksenteon saattamiseksi lain mukaiseksi sekä kunnan päätöksenteon uskottavuuden ja luotettavuuden turvaamiseksi ottaen huomioon epäillyn rikoksen vakavuus, mahdollinen toistuvuus ja muut seikat. Ministeriön päätös voidaan panna täytäntöön heti.

Kuntalain 10 luvun 85 §

Virheellinen menettely luottamustoimessa

Luottamushenkilö hoitaa tointaan virkavastuulla, ja häneen sovelletaan rikoslain (39/1889) virkarikoksia koskevia säännöksiä.

Jos on syytä epäillä, että luottamushenkilö on toimessaan syyllistynyt virkarikokseen tai muuten menetellyt siinä velvollisuuksiensa vastaisesti, kunnanhallituksen on vaadittava asianomaiselta selitys sekä tarvittaessa ilmoitettava asiasta valtuustolle. Asiasta on viipymättä tehtävä rikosilmoitus, jos kysymyksessä on ilmeinen virkarikos.

Valtuusto voi tutkimuksen tai oikeudenkäynnin ajaksi pidättää luottamushenkilön toimestaan, jollei hän ole itse ilmoittanut vetäytyvänsä luottamustoimesta. Ennen valtuuston kokousta voi pidättämisestä väliaikaisesti päättää valtuuston puheenjohtaja. Pidättämisspätös voidaan panna täytäntöön heti.

Valtuuston on luottamushenkilön toimessaan tekemäksi epäiltyä virkarikosta koskevan esitutkinnan tai oikeudenkäynnin ajaksi pidätettävä luottamushenkilö toimestaan, jos se on kunnan päätöksenteon uskottavuuden ja luotettavuuden turvaamiseksi välttämätöntä ottaen huomioon epäillyn rikoksen vakavuus, mahdollinen toistuvuus ja muut seikat. Pidättämisspätös voidaan panna täytäntöön heti.

Kunnan viranomaisen valmistellessa 3 tai 4 momentin mukaista päätöstä sillä on oikeus saada esitutkintalain (805/2011) 3 luvun 6 §:ssä tarkoitettu ilmoitus esitutkinnan aloittamisesta luottamushenkilön tekemäksi epäilystä virkarikoksesta.

Kittilän kunnan luottamushenkilöt ovat syytteessä törkeästä virka-aseman väärinkäytöstä sekä sen lisäksi jotkut heistä virka-aseman väärinkäytöstä, työturvallisuusrikoksesta ja työsyönnästä. Asiaa koskevat rikoslain säännökset ovat seuraavat:

Rikoslain 40 luku 7 §

Virka-aseman väärinkäyttäminen

Jos virkamies hankkiakseen itselleen tai toiselle hyötyä taikka aiheuttaakseen toiselle haittaa tai vahinkoa

- 1) rikkoo virkatoiminnassa noudatettaviin säännöksiin tai määräyksiin perustuvan virkavelvollisuutensa osallistuessaan päätöksentekoon tai sen valmisteluun tai käyttäessään julkista valtaa muissa virkatehtävissään taikka
- 2) käyttää väärin asemaansa käskyvallassaan tai välittömässä valvonnassaan olevaan henkilöön nähden,

hänet on tuomittava *virka-aseman väärinkäytämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Virkamies voidaan tuomita myös viralta pantavaksi, jos rikos osoittaa hänet ilmeisen sopimattomaksi tehtävänsä.

Rikoslain 40 luku 8 §

Törkeä virka-aseman väärinkäyttäminen

Jos virka-aseman väärinkäyttämisessä

- 1) tavoitellaan huomattavan suurta hyötyä tai
- 2) pyritään aiheuttamaan erityisen tuntuva haittaa tai vahinkoa tai
- 3) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti tai häikäilemättömästi

ja virka-aseman väärinkäyttäminen on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, virkamies on tuomittava *törkeästä virka-aseman väärinkäytämisestä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi sekä viralta pantavaksi.

Rikoslain 47 luku 1 §

Työturvallisuusrikos

Työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) rikkoo työturvallisuusmääräyksiä tai
- 2) aiheuttaa työturvallisuusmääräysten vastaisen puutteellisuuden tai epäkohdan taikka mahdollistaa työturvallisuusmääräysten vastaisen tilan jatkumisen laiminlyömällä valvoa työturvallisuusmääräysten noudattamista alaisessaan työssä tai jättämällä huolehtimatta taloudellisista, toiminnan järjestämistä koskevista tai muista työsuojelun edellytyksistä,

on tuomittava *työturvallisuusrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Rangaistus kuolemantuottamuksesta, vammantuottamuksesta ja vaaran aiheuttamisesta säädetään 21 luvun 8–11 ja 13 §:ssä.

Työturvallisuusrikoksena ei kuitenkaan pidetä yksittäistä työturvallisuusmääräysten rikkomista, joka on työturvallisuuden kannalta vähäinen ja josta säädetään rangaistus työturvallisuuslain (738/2002) 63 §:ssä, työterveyshuoltolain (1383/2001) 23 §:ssä, eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1016/2004) 13 §:ssä tai laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annetun lain (395/2012) 20 §:ssä.

Rikoslain 47 luku 3 §

TyösyRJintä

Työnantaja tai tämän edustaja, joka työpaikasta ilmoittaessaan, työntekijää valitessaan tai palvelussuhteen aikana ilman painavaa, hyväksyttävää syytä asettaa työnhakijan tai työntekijän epäedulliseen asemaan

1) rodun, kansallisen tai etnisen alkuperän, kansalaisuuden, ihonvärin, kielen, sukupuolen, iän, perhesuhteiden, sukupuolisen suuntautumisen, perimän, vammaisuuden tai terveydentilan taikka

2) uskonnon, yhteiskunnallisen mielipiteen, poliittisen tai ammatillisen toiminnan tai muun näihin rinnastettavan seikan perusteella,

on tuomittava *työsyRJinnästä* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukau-
deksi.

Rikoslain 47 luku 12 § 1

Soveltamisalasäännökset

Tämän luvun virkamiestä koskevia säännöksiä sovelletaan myös julkista luottamustehtävää hoitavaan henkilöön ja julkista valtaa käyttävään henkilöön.

3. Selvitysryhmän toiminta

Selvitysryhmä perehtyi Kittilää koskevaan asiakirja-aineistoon, mm. valtuuston ja kunnanhallituksen pöytäkirjoihin sekä asiaan liittyvään lainsäädäntöön.

Toimeksiannon mukaan selvitys on tehtävä yhteistyössä Kittilän kunnan kanssa. Selvitystyön tarkoituksena on ollut tukea kuntaa siinä, että se kykenee omin toimin huolehtimaan kunnan hallinnon laillisuudesta. Selvitysryhmä on toiminnassaan pyrkinyt siihen, että kunnan edustajat ottavat itse kantaa hallinnon vaikeuksiin ja etenkin siihen, miten tilanteesta päästään eteenpäin. Tähän liittyen selvitysryhmä tutustui käytännön toimintaan Kittilään tehtyjen vierailujen aikana. Keskusteluja käytiin kolmena eri kertana yhteensä yhdeksän päivän aikana.

Selvitystyön aluksi kunnanvaltuustolle järjestettiin informaatiotilaisuus työn käynnistämiseksi. Valtuuston tilaisuuden päätyttyä järjestettiin medialle tiedotustilaisuus.

Kittilä-vierailujen aikana selvitysryhmä keskusteli erikseen kunnanjohtajan ja hallintojohtajan kanssa. Selvitysryhmä kävi keskustelut erikseen valtuuston puheenjohtajiston, kunnanhallituksen puheenjohtajiston sekä kunnanhallituksen kanssa. Tämän jälkeen käytiin ryhmäkeskustelut valtuustoryhmien puheenjohtajien itse määrittämässä kokoonpanoissa.

Selvitysryhmä kuuli myös toimialajohtajia yhdessä. Lisäksi kuultiin muita keskeisiä viranhaltijoita sekä asiakirjahallintoon ja talouteen perehtyneitä työntekijöitä. Muuta henkilöstöä kuultiin edustuksellisesti keskustelemalla henkilöstöjärjestöjen edustajien kanssa.

Selvitysryhmä tutustui kahden keskeisen konserniyhtiön Levi Ski Resort Oy:n ja Levin Vesihuolto Oy:n toimintaan. Kummankin yhtiön toimitusjohtaja ja yhtiön hallituksen puheenjohtaja esittelivät yhtiönsä toimintaa.

Keskustelut käytiin pääosin selvitysryhmän ennalta laatimien teemojen pohjalta.

Keskeisimmät teemat olivat seuraavat:

- Hallinnon tilanne ja siihen johtaneet syyt
- Keskeiset hallinnon haasteet
- Arvio selvitysryhmän toimeksiannosta ja miten ryhmän työtä voidaan edistää

- Kuntalaisten näkökulma hallinnon tilanteesta
- Luottamuksen tilanne luottamushenkilöiden kesken, viranhaltijoiden kesken, viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden kesken sekä kunnan ja kuntalaisten kesken
- Luottamushenkilöiden yhteistyön kehittämisen tarve
- Luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden toiminnan kehittämisen tarve
- Kuntaa koskevien säädösten osaaminen ja sisäistäminen
- Luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden työnjako ja roolit
- Konserniyhteisöjen omistajaohjaus ja valvonta
- Henkilöstöhallinnon organisointi ja kehittämistarpeet
- Johtoryhmän toiminta ja kehittämistarpeet
- Kunnan asiakirjahallinnan tilanne
- Kunnan työskentelyilmapiiri ja työhyvinvoinnin tilanne
- Kittilän onnistumiset ja vahvuudet
- Millä toimenpiteillä päästään tästä eteenpäin

Kittilään tehtyjen tutustumiskäyntien lisäksi selvitysryhmä kävi keskustelut asiaan perehtyneiden rikostutkijoiden kanssa Oulussa.

4. Selvitysryhmän havainnot

Tosiseikat

Selvitysryhmä toteaa, että selvitystyön taustalla ovat seuraavat tosiseikat:

Oulun syyttäjävirston ilmoituksen (13.10.2017 R 17/1951) mukaan 27 Kittilän kunnan luottamushenkilöä on syytteessä törkeästä virka-aseman väärinkäyttämisestä.

Syyte koskee vastaajien toimintaa valtuuston tai tilapäisen valiokunnan jäsenenä kunnanjohtaja Anna Mäkelän irtisanomista koskevassa päätöksenteossa.

Syytteessä olevista 11 on nykyisen valtuuston jäseniä ja neljä varajäsentä.

Oulun syyttäjävirston ilmoituksen (13.10.2017 R 17/3423) mukaan kahdeksan Kittilän kunnan luottamushenkilöä on syytteessä virka-aseman väärinkäyttämisestä.

Syyte koskee kunnanjohtaja Anna Mäkelän tekemän Levi Ski Resort Oy:n toimitusjohtajaa koskevan tutkintapyyntöä peruuttamista ja yhtiölle annettua omistajaohjausta.

Syytteessä olevista kaksi on nykyisiä valtuutettuja ja yksi varajäsen. Yksi on eronnut valtuustosta.

Oulun syyttäjävirston ilmoituksen (13.10.2017 R 17/3424) mukaan neljätoista kunnan luottamushenkilöä on syytteessä työturvallisuusrikoksesta, työsyrynnästä ja virka-aseman väärinkäyttämisestä.

Syyte koskee kunnanjohtaja Anna Mäkelän epäasiallista kohtelua ja hänen asettamistaan epäedulliseen asemaan sekä virkatehtävien vaikeuttamista.

Syytteessä olevista 7 on nykyisiä valtuutettuja ja yksi varajäsen.

Oulun syyttäjävirston ilmoituksen (19.12.2017 R 15/4131) mukaan kolme luottamushenkilöä on syytteessä törkeän petoksen yrityksestä ja virkavelvollisuuden rikkomisesta.

Syyte koskee lakipalvelun hankintaa Kittilän kunnan lukuun ilman kunnan hankintapäätöstä sekä laskun maksattamista Kittilän kunnalla.

Syytteessä olevista yksi on nykyisen valtuuston jäsen.

Kittilän kunnanvaltuusto on 31.10.2017 käsitellyt syytteeseen asetettujen luottamushenkilöiden pidättämistä luottamustoimestaan Kuntalain 85 §:n nojalla. Asiaselostuksesta ilmenee, että syytteeseen asetetuista kunnan luottamustoimissa valtuutettuna, varavaltuutettuna, lautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä oli edelleen 20 henkilöä. Yksi valtuutettu oli jo ennen valtuuston kokousta pyytänyt eroa luottamustoimistaan. Näistä 15 on kunnanvaltuuston jäseniä tai varajäseniä. Kaikki 20 ovat syytteessä törkeästä virka-aseman väärinkäyttämisestä, kuusi lisäksi kahdesta virka-aseman väärinkäyttämisestä, työturvallisuusrikoksesta ja työsyrynnästä sekä neljä lisäksi yhdestä virka-aseman väärinkäyttämisestä, työturvallisuusrikoksesta ja työsyrynnästä. Yksi valtuutettu on lisäksi syytteessä törkeän petoksen yrityksestä ja virkavelvollisuuden rikkomisesta.

Kunnanvaltuusto on 31.10.2017 § 80 äänestyksen jälkeen päättänyt, että se pidättää syytteessä olevat luottamushenkilöt osallistumasta asioiden käsittelyyn asioissa, josta he ovat syytteessä tai muusta syystä esteellisiä, siihen saakka, kunnes kyseisiä luottamushenkilöitä vastaan nostetut syytteet on käsitelty lainvoimaisella tuomiolla toimivaltaisessa tuomioistuimessa.

Kunnanhallitus on tämän jälkeen useamman kerran käsitellyt päätöksen laillisuutta ja asia on edelleen päättämättä. Viimeisimmän käsittelyn mukaan asianomaisten kuuleminen päättyy 28.2.2018.

Havainnot

Kunnan luottamushenkilöt ja henkilöstö ovat selvitysryhmän kanssa käydyissä keskusteluissa olleet aktiivisia ja avoimia sekä osoittaneet vahvaa tahtoa löytää ratkaisuja hallinnon vaikeuksiin.

Selvitysryhmä on tehnyt käytyjen keskustelujen perusteella seuraavat kunnan hallintoa koskevat havainnot.

Kunta on ajautunut viime vuosina johtamisen ja päätöksenteon kriisiin. Kunnan hallinto on poikkeuksellisissa vaikeuksissa. Tämä näkyy eripuraisena päätöksentekona, epäluottamuksen ilmapiirinä, avainhenkilöiden vaihdoksina, henkilöstön stressaantumisenä ja sairauspoissaoloina. Yhtenä asiaan vaikuttavana tekijänä on Levi Ski Resort Oy:n toimitusjohtajaa koskenut tutkintapyyntö sekä sen peruuttamiseen liittyvä kunnan päätöksenteko sekä osin tätä seurannut kunnanjohtajan erottamisprosessi sekä tähän liittyvät tutkintapyyntö ja syytteet. Taustatekijänä vaikuttaa olevan myös kaksi vaalikautta sitten tapahtunut poliittisten voimasuhteiden muutos. Hallinnon haasteet koskevat pääasiassa kunnanhallituksen ja valtuuston sekä keskushallinnon toimintaa.

Luottamushenkilöorganisaatio on jakautunut vahvasti kahteen leiriin, mikä näkyy äänestyspäätöksinä, valituksina ja yhteisen tahtotilan puutteena sekä kyvyttömyytenä neuvotella yhteisistä linjoista. Keskusteluissa käytettiin termejä "oppositio" ja "vastapuoli". Hallinnossa vallitsee pelon ilmapiiri liittyen lukuisiin ja mahdollisesti tuleviin syytteisiin tai tutkintapyyntöihin. Syytteet ja niistä seurannut julkisuus ovat aiheuttaneet luottamushenkilöille ahdistusta ja koettu jopa uhkana terveydelle. Päätöksenteko on riitaista. Uhkana on, että kunnan kehitys ja kehittäminen pysähtyvät riitaisuuksien ja hallinnon sekavan tilanteen vuoksi. Kaikki aika ja energia vaikuttavat kuluvan oikeudellisiin selvityksiin, eikä kunnan toiminnan ja kehittämisen kannalta tärkeille asioille jää riittävästi aikaa.

Luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden roolit eivät ole selkeät. On ilmennyt, että luottamushenkilö toimii poikkeuksellisen usein kunnanhallituksen esittelijänä, kun tällaisen menettelyn tulisi tapahtua vain perustellusta syystä poikkeustilanteessa ja perustua siitä tehtyyn päätökseen. On ollut myös havaittavissa, että luottamushenkilöt puuttuvat valmisteluun ja siihen, mitä asioita kunnanhallituksen esityslistalle otetaan. Luottamushenkilöille ei ole vaalikauden alkaessa järjestetty riittävästi koulutusta kunnan hallintoon, luottamushenkilöiden oikeuksiin, velvollisuuksiin, vastuuseen ja rooleihin liittyen.

Kunnanjohtajan virkaa ei ole voitu täyttää vakinaisesti, koska kunnanjohtajan erosopimusta koskeva valtuuston päätös ei ole valituksen johdosta lainvoimainen. Kunnan ylin johto on vaihtunut tiheään kunnanjohtaja Anna Mäkelän eroprosessista lähtien. Tämä on osaltaan aiheuttanut merkittävää haastetta, epävakaisuutta ja ennustamattomuutta hallintoon ja heijastunut myös henkilöstön työhyvinvointiin. Ylimmän johdon vaihtuvuus ja osin vähäinen johtamiskokemus ilmenevät päätöksenteon valmistelussa sekä viranhaltija- ja luottamusjohdon työnjaon ja roolien epäselvyyksinä. Tämä on heijastunut myös epäluottamuksena viranhaltijavalmisteluun. Lisäksi tämä on aiheuttanut epävarmuutta ja stressiä henkilöstölle sekä vienyt aikaa ja energiaa perustehtävistä. Silmiinpistävää on, että asioita tuodaan kunnanhallituksen kokouksiin hyvin lyhyellä valmisteluajalla ja lisälistoilla, mikä ei tue päätöksenteon laadukkuutta. Tunnusomaista on myös se, että viime vuosina on asioiden valmistelussa käytetty runsaasti ulkopuolisia lakiasiantuntijoita, mikä ei ole kunnallishallinnon normaali käytäntö.

Kunnan johtoryhmätyö ei ole ollut säännöllistä, systemaattista eikä yhteiseen tahtotilaan pyrkivää. Johtoryhmätyö ei tue kunnanjohtajan työtä eikä päätöksentekoprosessia. Erilaiset näkemykset heijastuvat myös johtoryhmän sisällä jakautumisena eri leireihin. Johtoryhmän ja kunnanhallituksen yhteistyötä ja luonnollista vuoropuhelua ei ole, eikä viranhaltijoita juurikaan kuulla asiantuntijoina kokouksessa. Johtoryhmän ja kunnanhallituksen kesken ei vaikuta olevan kunnan kehittämiseen tähtävää yhteistä näkemystä ja tahtotilaa.

Kuntalain mukaan kunnanhallitus vastaa muun ohella valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Valtuuston päätösten laillisuusvalvonta ja päätösten täytäntöönpanon kirjaaminen on jäänyt pääsääntöisesti tekemättä. Kunnanhallitus on näin laiminlyönyt kuntalakiin perustuvan velvollisuutensa.

Kittilän kunnan konserniyhtiöiden liikevaihto on huomattava kuntakokoon ja kunnan talousarvioon nähden. Kittilän kunnalla on kunnan kokoon ja talousarvion loppusummaan nähden merkittäviä juridiseen kuntakonserniin kuuluvia yhteisöjä, joissa kunnalla on määräysvalta. Liikevaihdoltaan merkittävin on Levi Ski Resort Oy, jonka liikevaihto on yli 20 miljoonaa euroa ja se on osakeyhtiönä emokunnan ulkopuolista toimintaa ja taloutta. Kunnalla on myös muita kuntakokoon nähden merkittäviä yhtiöitä, joita hallinnoidaan osakeyhtiölain mukaisesti. Kittilän kunnassa ei ole vahvistettu konserniohjeistoa ja havaintojemme mukaan konserniyhteisöjen ohjaus- ja valvonta on emokunnan ja vuoden 2015 kuntalain uudistuksen sisällön mukaan puutteellista. Konserniyhteisöjen valvonta korostuu erityisesti Kittilän tyyppisessä, matkailuvaltaisessa kunnassa. Nämä kunnan määräysvallassa olevat juridiset yhteisöt ovat kunnan budjettitalouden ja julkisen hallintomenettelyn ulkopuolella ja niillä on emokunnan kokoon ja volyyymiin nähden erityisen suuri merkitys.

Kunnan asiakirjahallinnasta on määräykset arkistolaisissa. Arkistolain(831/1994) mukaan arkistoon kuuluvat asiakirjat, jotka ovat saapuneet arkistonmuodostajalle sen tehtävien johdosta tai syntyneet arkistonmuodostajan toiminnan yhteydessä. Asiakirjalla tarkoitetaan arkistolaisissa kirjallista tai kuvallista esitystä taikka sellaista sähköisesti tai muulla vastaavalla tavalla aikaansaatua esitystä, joka on luettavissa, kuunneltavissa tai muutoin ymmärrettävissä teknisin apuvälinein. Kittilän kunnan asiakirjahallinto on ohjeistettu ja kunnalla on käytössään asiantuntijajärjestelmä. Kunnalle kuuluvia asiakirjoja on kuitenkin jäänyt toimittamatta asianmukaisesti asiantuntijajärjestelmään. Asiantuntijapalveluita on hankittu ja lausuntoja pyydetty ilman, että hankinnan käynnistämistä koskevaa asiakirjaa tai lausuntopyyntöä on toimitettu kirjattavaksi asiantuntijajärjestelmään. Joitakin kunnalle kuuluvia asiakirjoja on säilytetty työhuoneessa kirjattamatta niitä asiantuntijajärjestelmään. Asian käsittelyä on tapahtunut sähköpostitse ilman tiedon asianmukaista kirjaamista asiantuntijajärjestelmään.

Hallinnon riitaisuus, leiriytyminen ja ylimmän viranhaltijajohdon vaihtuvuus ovat vaikuttaneet henkilöstön työhyvinvointiin ja työssä jaksamiseen. Tämä ilmenee poikkeuksellisen suurina ja viime aikoina lisääntyneinä sairauspoissaoloina. Osa henkilöstöstä työskentelee jaksamisensa äärirajoilla. Työyhteisössä vallitsee pelon ja epävarmuuden ilmapiiri. Pelätään virheitä ja niistä mahdollisesti aiheutuvia seurauksia, mm. tutkintapyyntöjä. Johtamisessa on puutteita niin viranhaltijoiden kuin luottamushenkilöidenkin kohdalla. Epäselvyydet luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden keskinäisissä rooleissa aiheuttavat paineita ja hämmennystä henkilöstölle. Henkilöstöhallinnolliset resurssit ovat riittämättömät etenkin, kun

hallinnon sekava tilanne vie johtavien viranhaltijoiden työajasta poikkeuksellisen paljon aikaa. Käynnistymässä olevan työhyvinvointihankkeen aineiston mukaan henkilöstön sairauspoissaoloprosentti on 6,3 %, joka on raskaan teollisuuden keskiarvoa korkeampi. Toimistotyössä prosentti on tavallisesti 2 %. Kunnassa on paljon sairauspoissaoloja ja niissä korostuu mielenterveyssyyt.

Kunnan palvelut ja talous ovat kunnossa. Elinkeinoelämän edellytykset ovat hyvät ja matkailu ja kaivostoiminta ovat olleet kasvavat menestystekijät. Kunta on toiminut ennakkoluulottomasti ja mahdollistanut omalta osaltaan elinkeinoelämän kehityksen.

Tarkastuslautakunta on arviointikertomuksissaan tehnyt samansuuntaisia havaintoja kuin selvitysryhmä. Näitä ei kuitenkaan ole huomioitu kunnan toiminnassa.

5. Selvitysryhmän oikeudellinen arviointi ja muut johtopäätökset

Lähtökohdat

(HE 250/2016 vp) Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa tulee noudattaa tarkoin lakia. Perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan hyvän hallinnon takeet turvataan lailla. Hyvään hallintoon kuuluu muun muassa virkatoiminnan puolueettomuus ja käsittelyn objektiivisuus, joita varmistavat etenkin esteellisyysäännökset. Nämä säännökset koskevat myös kuntia julkisina ja julkista valtaa käyttävinä viranomaisina. Lainsäätäjän on turvattava myös se, että kunnan päätöksenteosta ja muusta toiminnasta vastaavat noudattavat lakia myös omassa hallinnossaan.

Perustuslain 118 §: Virkamies vastaa virkatoimiensa lainmukaisuudesta. Hän on myös vastuussa sellaisesta monijäsenen toimielimen päätöksestä, jota on toimielimen jäsenenä kannattanut. Jokaisella, joka on kärsinyt oikeudenloukkauksen tai vahinkoa virkamiehen tai muun julkista tehtävää hoitavan henkilön lainvastaisen toimenpiteen tai laiminlyönnin vuoksi, on oikeus vaatia tämän tuomitsemista rangaistukseen.

Taannehtivuus

Kittilän kunnan luottamustoimissa toimii tällä valtuustokaudella (1.6.2017) 20 henkilöä, jotka kaikki ovat saaneet syytteen törkeästä virka-aseman väärinkäyttämisestä sekä useat myös muista rikoksista. Rikokset, joista heitä syytetään, ovat tapahtuneet edellisellä valtuustokaudella. Kuntalain 85 §:n 4 momentti on tullut voimaan 1.1.2017.

Professori Pekka Viljanen on Eduskunnan hallintovaliokunnalle ja perustuslakivaliokunnalle antamissaan lausunnoissa todennut mm. seuraavaa: "Luottamustoimesta pidättäminen on turvaamistoimenpide, ei rangaistus. Siihen ei sisälly kannanottoa asianomaisen syyllisyyteen eikä kyse ole tuomiovallan käyttämisestä. Toimenpide tehdään päätöksenteon uskottavuuden ja luotettavuuden turvaamiseksi. Ne, jotka ovat virkarikoksesta epäiltyjä tai syytteessä 31.5.2017, ovat sitä tietysti myös 1.6.2017. Epäily päätöksenteon uskottavuutta ja luotettavuutta kohtaan jatkuu siitä eteenkinpäin, jos asianomaiset jatkavat luottamustehtävissään. Asianomaiset voitaisiin ennen 1.6.2017 pidättää luottamustoimestaan voimassa olevan lain mukaisesti. Uuden lain mukaisesti pidättämispäätös tulee tietyn edellytyksin valtuuston velvollisuudeksi ja jollei valtuusto sitä tee, valtionvarainministeriö voi laissa säädetyin edellytyksin tehdä päätöksen."

Kunnanvaltuuston pöytäkirjasta 31.10.2017 § 80 ilmenee myös, että professorit Tuomas Hupli ja Sakari Melander ovat sähköpostilla todenneet seuraavaa:

“Taannehtivuuskysymyksestä olemme tällä hetkellä sitä mieltä, että Kuntalain nyt sovellettavana oleva uudistus on säädetty sitä varten, että sillä päästään arvioimaan ja ratkaisemaan tekoja ja tapahtumia, jotka ovat ennen uudistuksen voimaantuloa. Siirtymäsäännöksen mukaan VM:n interventiomahdollisuuskin on käytettävissä 1.6.2017 alkaen ja tästä seuraa yleisten laintulkintaperiaatteiden mukaan, että kunnallisen itsehallinnon kannalta ensisijainen menettely- ja päätöksentekotapa on laillisesti sovellettavissa jo 1.1.2017 alkaen ja myös sitä edeläviin tekoihin ja tapahtumiin.”

Selvitysryhmä katsoo, että Kuntalain 85 §:n 4 momenttia voidaan soveltaa myös ennen uuden lain voimaantuloa tapahtuneisiin tekoihin ja tapahtumiin. Vaaleilla ei ole merkitystä lain soveltamisen kannalta ja erityisesti on korostettava, että syytteessä olevat rikokset on tehty kuntaa vastaan.

Kuntalain 85 §:n 4 momentin soveltuminen

Prosessioikeuden professori Tuomas Hupli ja rikosoikeuden apulaisprofessori Sakari Melander ovat kunnan pyynnöstä antaneet lausunnon Kuntalain 85 §:n 4 kohdan soveltamiseen asiassa. Selvitysryhmä toteaa yhtyvänsä lausunnossa esitettyyn ja sen johtopäätöksiin.

Luottamustoimesta pidättäminen on hallinnollinen turvaamistoimenpide, jonka tarkoituksena on päätöksenteon uskottavuuden ja luotettavuuden sekä hallinnon asettamien vaatimusten turvaaminen, jotka ovat kunnan velvollisuuksia. Luottamustoimesta pidättämistä harkittaessa on otettava huomioon rikoksen vakavuus, mahdollinen toistuvuus ja muut seikat. Pidättämisen edellytyksiä arvioitaessa on merkitystä sillä, missä vaiheessa asiaa koskeva rikostutkinta tai rikosprosessi on. Nyt syyttäjä on nostanut syytteen luottamustehtävissä toimivia 20 luottamushenkilöä vastaan törkeästä virka-aseman väärinkäyttämisestä. Heistä osaa myös virka-aseman väärinkäyttämisestä, työturvallisuusrikoksesta ja työsyrynnästä. Syyttäjä on siis katsonut, että on todennäköisiä syitä rikoksesta epäiltyjen syyllisyyden tueksi. Kysymyksessä on rikos, josta rangaistusmaksimi on neljä vuotta vankeutta, voidaan katsoa että kysymyksessä on vakava rikos.

Kuntalain 85 § 4 momentti vaatii kuitenkin kokonaisharkintaa, jossa huomioidaan myös rikoksen toistuvuus ja muut seikat. Toistuvuutta tulee voida em. lausunnon mukaan arvioida myös tilanteessa, jossa kysymys on useaan luottamushenkilöön kohdistuvasta rikosepäilystä. Tällöin on sanamuodon mukaisesti tulkiten kysymys rikoksen toistuvuudesta ainakin, jos rikosepäilyt koskevat samaa tekoa. Samoin on selvää, että jos usean luottamushenkilön epäillään syyllistyneen luottamustoimessaan rikokseen, rikosepäilyt ovat omiaan vaarantamaan kunnan päätöksenteon uskottavuutta ja luotettavuutta.

Edellä olevilla perusteilla ja em. lausuntoon yhtyen selvitysryhmä katsoo, että Kuntalain 85 §:n 4 momentissa tarkoitetut edellytykset täyttyvät. Syytteessä olevat Kittilän kunnan luottamushenkilöt on pidätettävä luottamustoimistaan oikeudenkäynnin ajaksi. Pidättäminen on välttämätöntä kunnan päätöksenteon uskottavuuden ja luotettavuuden turvaamiseksi.

Valtuusto

Kuntalain 85 §:n 4 momentin toteuttaminen Kittilän kunnassa tarkoittaa sitä, että 11 kunnanvaltuuston varsinaista jäsentä ja neljä varajäsentä joutuvat oikeudenkäynnin ajaksi pois valtuustotyöskentelystä. Heidän tilalleen kutsutaan varavaltuutetut täksi ajaksi.

Valtuusto saadaan päätösvaltaiseksi varavaltuutettujen avulla. Kuitenkin valittujen varavaltuutettujen lukumäärä jää tällöin OMK:n, Kokoomuksen ja SDP:n ryhmiä lukuun ottamatta vajaaksi. Tällöin kunnanvaltuuston puheenjohtajan tulee vaalilain 93 §:n 2 momenttia noudattaen pyytää kunnan keskusvaalilautakuntaa määräämään uusia esteettömiä varavaltuutettuja. Jollei kaikkia varavaltuutetun toimia saada täytetyksi, jää varavaltuutettujen määrä vajaaksi.

Kunnanhallitus

Oikeudenkäynnin ajaksi myös hallituksen viisi varsinaista jäsentä ja kaksi varajäsentä pidätetään kunnanhallituksen toiminnasta. Tällöin varajäseniä jää vain kaksi. Voidaan katsoa, että esteellisyys on tällöin niin laajaa, että kunnanhallitus tulee toimintakyvyttömäksi. Valtuustolle tulee velvollisuus kuntalain 35 §:n 4 momentin nojalla asettaa tilapäinen valiokunta hoitamaan kunnanhallituksen tehtäviä. Mikäli valtuusto katsoo, että kunnanhallitus tai jotkut kunnanhallituksen jäsenet eivät enää nauti valtuuston luottamusta, voi valtuusto ryhtyä kuntalain 34 §:n mukaiseen erottamismenettelyyn.

Lautakunnat

Kittilän kunnan lautakunnat säilyvät varajäsenten avulla päätösvaltaisina syytetyjen pidättämisestä huolimatta. Kuitenkin sosiaali- ja terveyslautakunta sekä koululautakunta jäävät kahdeksan jäseniseksi yhdeksän jäsenen sijasta. Sosiaali- ja terveyslautakunnasta pidätetään viisi varsinaista jäsentä, mikä saattaa vaikeuttaa lautakunnan toimintaa, kun heidän sijaan tulevilla varajäsenillään ei ole varajäseniä. Valtuuston tulee harkita lautakuntien osalta kuntalain 34 §:n mukaisen menettelyyn turvautumista.

Uudet tutkinnat

Kittilän kunnan asianhallinnan mukaan kunnalle on tullut poliisilta tieto useammasta uudesta esitutkinnasta, jotka koskevat mm. työsyRJintää ja virkavallan väärinkäyttämistä. Esitutkinnat ovat eri vaiheissa eikä mahdollisten epäiltyjen nimiä ole vielä ilmoitettu. Näiltä osin kunta ei ole voinut ryhtyä Kuntalain 85 §:n mukaisiin toimiin eivätkä henkilöt itsekään ole voineet reagoida asiaan. Selvitysryhmä ei katso myöskään sillä olevan mahdollisuutta näiltä osin ryhtyä enempään toimenpiteisiin selvityksessään. Kunnan tulee kuitenkin seurata tilannetta ja huomioida lakien kunnalle asettamat velvollisuudet.

Muut johtopäätökset

Luottamus eri osapuolten välillä Kittilän kunnan hallinnossa on pyrittävä palauttamaan. Kunnan organisaatio on saatava mahdollisimman toimivaksi ja kunnan kehittämistä tukevaksi. Kittilän kunnan kriisitilanne vaatii kokemusta, vahvaa ja ammatillisesti osaavaa johtamista. Luottamusmiesorganisaation ja virkamiesorganisaation välille on luotava vuorovaikutusta ja näiden organisaatioiden rooleja on selkiinnyttävä. Johtoryhmätyöskentelyä on kehitettävä ja kunnan henkilöstön työhyvinvointiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Konserniyhtiöiden seuranta ja johtamista on kehitettävä.

6. Selvitysryhmän ehdotus ja suositukset

Ehdotus

- 1) *Kittilän valtuuston tulee kuntalain 85 §:n 4 momentin nojalla pidättää syytteessä olevat luottamushenkilöt Erkkilä Akseli, Fagerholm Raili, Junnola Veli-Matti, Kantola Susanna, Kinnunen Leena, Korva Merja, Kuusela Mika, Kyrö Reijo, Molkoselkä Vilho, Mäkitalo Markku, Mäntymaa Vuokko, Nevalainen Paula, Nikka Milja, Niiva Jukka, Rantajääskö Tapani, Saarela Mikko, Salmi Jukka, Salonen Tarmo, Siitonen Veikko ja Taskila Mauri luottamustoimistaan siihen saakka, kunnes kyseisiä luottamushenkilöitä vastaan nostetut syytteet on käsitelty lainvoimaisella tuomiolla toimivaltaisessa tuomioistuimessa. Pidättämispäätös tulee panna täytäntöön heti.*

Pidättäminen on välttämätöntä kunnan päätöksenteon uskottavuuden ja luotettavuuden turvaamiseksi. Asiassa on nostettu syytteet kaikkiaan useita henkilöitä vastaan ja rikosepäillyt koskevat kaikkien osalta törkeää virka-aseman väärin käyttämistä. Lisäksi joidenkin osalta epäillään myös virka-aseman väärinkäyttämistä, työturvallisuusrikosta ja työsyryntää sekä virkavelvollisuuden rikkomista. Kysymyksessä on säännöksessä tarkoitettu vakava rikos, jossa epäiltyinä on laaja joukko Kittilän kunnan luottamushenkilöitä. Myös epäillyn tekokokonaisuuden laajuus on merkittävää. Kunta on asiassa asianomistajana ja syytetyt ovat syytteessä kuntaan kohdistuvista rikoksista.

- 2) *Kunnanvaltuuston puheenjohtajan tulee Kittilän kunnan hallintosäännön 95 §:n 2 momentin mukaisesti kutsua luottamustoimista pidätettyjen valtuutettujen tilalle varavaltuutetut.*

Kuntalain 17 §:n mukaan toimesta pidättämisen ajan valtuutetun tilalla toimii varavaltuutettu.

- 3) *Valtuuston puheenjohtajan tulee pyytää Kittilän kunnan keskusvaalilautakuntaa määräämään uusia varavaltuutettuja kuntalain 17 §:n mukaisesti.*

Vaalilaki 93 § 2 momentti: Jos valtuuston toimikauden aikana varavaltuutettujen määrä jää vajaaksi, kunnan keskusvaalilautakunnan on valtuuston puheenjohtajan pyynnöstä määrättävä uusia varavaltuutettuja kuntalain 17 §:n mukaisesti.

Jos asianomaisen vaaliliiton, puolueen tai yhteislistan varavaltuutetut loppuvat eikä kaikkia varavaltuutetun toimia saada täytetyksi, määrä jää vajaaksi. (VaaliL 93.3 §)

- 4) *Valtuuston tulee kuntalain 35 §:n 4 momentin mukaisesti asettaa tilapäinen valiokunta hoitamaan kunnanhallituksen tehtäviä sen jäsenten luottamustoimesta pidättämisen ajaksi.*

Valtuustolla on velvollisuus asettaa tilapäinen valiokunta hoitamaan kunnanhallituksen tehtäviä, jos kunnanhallituksen jäsenet ja varajäsenet tai suuri osa heistä on esteellisiä hoitamaan kunnanhallituksen tehtäviä eikä kunnanhallitusta saada päätösvaltaiseksi edes varajäsenjärjestelyillä. Luottamustoimista pidättäminen koskee yli puolta kunnanhallituksen jäsenistä ja osaa varajäsenistä. Kunnanhallitus voidaan katsoa tulevan toimintakyvyttömäksi, koska vain kahdelle jäsenelle jää varajäsenet.

- 5) *Kunnanhallituksen tulee saattaa valtuuston päätösten laillisuusvalvonta kuntalain mukaiseksi.*

Kuntalain 96 §:ssä säädetään valtuuston päätösten laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus vastaa valtuuston päätösten täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta (KuntaL 39.1§). Jos hallitus katsoo, että päätös on lainvastainen, sillä on velvollisuus olla panematta päätös täytäntöön. Käytännössä hallitus yleensä päättää valtuuston päätösten täytäntöönpanosta valtuuston kokouksen jälkeisessä kokouksessaan. Hallitus toisaalta valvoo, että päätökset ovat lainmukaisia ja toisaalta kuntalain 143 §:n mukaan täytäntöönpanokelpoisia.

Suosituksset

Selvitysryhmä katsoo, että kunnan hallinnon laillisuutta turvaavien edellä esitettyjen toimenpiteiden ohella kunnan on syytä ryhtyä toimenpiteisiin, jotka edistävät hyvän hallinnon toteutumista pitkällä tähtäimellä ja tukevat ponnistelua selviytyä poikkeuksellisista hallinnollisista vaikeuksista. Kittilän kunnan luottamushenkilöiden ja henkilöstön kanssa yhdessä tehtyjen havaintojen pohjalta selvitysryhmä antaa seuraavat suosituksensa:

Kunnan tulisi käynnistää projekti luottamushenkilöiden ja johtavien viranhaltijoiden yhteistyön kehittämiseksi ulkopuolisen kunnallishallintoon perehtyneen asiantuntijan tuella kuitenkin niin, että keskeinen rooli kehittämisessä on kunnan edustajilla itsellään. Tavoitteena tulee olla luottamushenkilöiden keskinäisen keskusteluyhteyden sekä johtavien viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden yhteistyön parantaminen. Projektin yhteydessä tulisi käsitellä luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden velvollisuuksia, oikeuksia, vastuita ja rooleja sekä kunnan toimintaa sääntelevää keskeistä lainsäädäntöä.

Kunta on hallinnollisessa kriisissä ja tilanne tulee ottaa vakavasti. Tämä edellyttää jatkossa kokenutta, vahvaa, riittävän itsenäistä ja riippumatonta johtajuutta. Päättäjien tulee antaa tilaa operatiiviselle johtamiselle ja itse keskittyä strategisiin kysymyksiin. Kriisissä pitää pystyä keskittymään olennaiseen ja saada henkilöstö, päättäjät ja sidosryhmät uskomaan ja luottamaan selviytymiseen ja ratkaisujen löytymiseen.

Kunnanhallituksen tulisi erikseen käydä oman toimintansa kehittämistä koskeva pelisääntökeskustelu, jossa käsitellään muun ohella tiedottamista, luottamuksellisuutta sekä päätöksenteon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä.

Johtoryhmätyötä tulisi kehittää siten, että se on säännöllistä, tavoitteellista sekä kunnanjohtajan työtä, päätöksentekoprosessia ja kunnan kehittämistä tukevaa.

Kunnanhallituksen ja viranhaltijajohdon tulisi kiinnittää erityistä huomiota henkilöstön työhyvinvointiin ja seurata säännönmukaisesti sen kehitystä. Kunta onkin käynnistämässä työhyvinvointihankkeen. Hankkeen onnistuminen on tässä tilanteessa erityisen merkityksellistä. Kunnan tulee huolehtia siitä, että hankkeelle turvataan riittävä resursointi ja hankkeen tulokset otetaan huomioon hallinnon kehittämisessä. Henkilöstöhallinnon organisointia on syytä muutoinkin tarkastella ja turvata jatkossa henkilöstöhallinnolle riittävät toimintaedellytykset.

Vuonna 2015 uudistettu kuntalaki lähtee kokonaisuuksien ohjauksesta ja koko kuntakonsernin ohjauksesta. Kunnan johtamisjärjestelmä lähtee kuntastrategias-

ta, jollainen jokaisessa kunnassa tulee lain mukaan olla. Strategiassa on otettava huomioon kunnan omistajapolitiikkaan, omistajaohjaukseen ja konserniohjaukseen liittyvät kysymykset. Konserninäkökulman ohjaama kuntastrategia ulottuu edelleen hallituksen täytäntöönpanoon, tilinpäätökseen ja tarkastustoimeen. Lähtökohtana on kunnan toiminnan kokonaisuuden ohjaus ja valvonta. Kunnan tulee vahvistaa konserniohjeet, joissa määritetään millä tavalla kuntakonsernia ohjataan, mitä eri konserniyksiköiltä edellytetään ja minkälaista vuorovaikutusta kunnan ja konserniyhteisön ja kunnan konsernijohdon välillä pitäisi saada aikaiseksi. Kittilän kunnanvaltuusto tulisi hyväksyä konserniohjeet, joissa määritetään kunnan konsernijohdon ja konserniyhtiöiden välinen säännönmukainen, vähintään kaksi kertaa vuodessa tapahtuva vuorovaikutus. Konserniyhtiöiden tulee raportoida kunnalle merkittävimmistä investoinneista, toiminnan ja talouden muutoksista sekä yritystoimintaan liittyvistä riskeistä.

Kittilässä 27.2.2018

Antti Rantakokko

Liisa Talvitie

Irma Nieminen

LIITEET

Liite 1: Valtiovarainministeriö päätös 20.12.2017 VM 186:0/2017